

13.10.2021

Kansaneläkelaitos

Eduskunnan Sosiaali- ja terveystoimikunta

Eduskunnan Sosiaali ja terveystoimikunta on pyytänyt Kansaneläkelaitokselta kirjallista asi-
antuntijalausuntoa liittyen hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi arpajaislain muutta-
misesta ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 135/2021 vp). Sosiaali- ja terveystoimikunta pyytää
Kelalta lausuntoa erityisesti siitä, onko Kelan toimeentulotukea koskevista tiedoista selvi-
tettävissä tai selvitetty, missä määrin toimeentulotuen tarvetta on aiheutunut toisaalta
Veikkaus Oy:n pelien ja toisaalta monopolijärjestelmän ulkopuolisten peliyhtiöiden pelien
pelaamisen vuoksi.

Kelan ei ole mahdollista saada tilastotietoa, siitä missä määrin toimeentulotuen tarve on
aiheutunut ongelmallisesta pelaamisesta, eikä myöskään näiden asiakkaiden määrästä. Ke-
lan perustehtävänä on huolehtia viimesijaisen sosiaaliturvan täytäntöönpanosta, jotta asi-
akkaiden hakemukset käsitellään toimeentulotuesta annetun lain mukaisessa määräajassa.
Toimeentulotuessa lähtökohtana tulojen ja tilivarallisuuden osalta on, että se on käytettävä
ensisijaisesti oman elannon turvaamiseen. Toimeentulotuesta annetussa laissa pelivoittoja
ei ole katsottu etuoikeutetuksi tuloksi. Näin ollen pelivoitot ovat yleensä toimeentulotuessa
huomioitavia tuloja. Esimerkiksi määrältään vähäisiä ja satunnaisia pelivoittoja ei huomi-
oida tuloksi. Sen sijaan esimerkiksi säännölliset kuukausittain määrältään huomattavat pe-
livoitot huomioidaan tulona. Toimeentulotuen tarkoituksena ei ole mahdollistaa mittavien
pelivoittojen keräämistä samanaikaisesti perustoimeentulotukiasiakkuuden kanssa. Kor-
kein hallinto-oikeus on antanut 13.9.2021 vuosikirjaratkaisun (H3088/2021), jonka mu-
kaan toimeentulotuen viimesijaisuus huomioon ottaen kertyneet rahavarat tulee käyttää
ensisijaisesti oman elantoon.

Perustoimeentulotuen hakijoissa on paljon asiakkaita, joilla on peliongelma. Asiakkaiden
tilioitteilla näkyy aiempaa enemmän pelaamista. Peliongelmaista asiakkaiden talous ei ole
hallinnassa ja tilannetta pyritään korjaamaan esimerkiksi pikavipein tai korkeakorkoisin

Kela

PL 450, 00056 Kela
Puhelin 020 634 11
etunimi.sukunimi@kela.fi
www.kela.fi

kulutusluotoin. Usein tilanne voi johtaa myös luottotietojen menettämiseen, joka puolestaan vaikeuttaa asunnon tai vakuutusten saamista. Asiakkaan laskut ja vuokrat saattavat olla maksamatta eikä tavanomaisia ruokakauppareitoja ole havaittavissa. Erityistä huolta Kelassa on kiinnitetty lapsiperheiden tilanteeseen.

Peliongelman toteaminen aikaisessa vaiheessa on tärkeää, jotta ongelmaa pystytään puuttamaan mahdollisimman nopeasti. Viranomaisten tulisi pystyä tekemään näissä tilanteissa yhteistyötä salassapitosäännösten estämättä. Lainsäädäntö mahdollistaa Kelalla sen, että voimme olla asiakkaaseen yhteydessä ja tehdä asiakkaan kanssa yhteistyössä sosiaalihuoltolain mukaisen huoli-ilmoituksen sosiaalitoimeen. Kela tarvitsee lähtökohtaisesti asiakkaan suostumuksen ennen yhteydenottoa. Asiakkaat kokevat itse yleensä pelaamisen olevan hallinnassa. Ainoastaan osa asiakkaista antaa suostumuksen huoli-ilmoituksen tekemiseen. Lapsiperheiden osalta ilmoittaminen ilman suostumusta on mahdollista tehdä matalammalla kynnyksellä lastensuojelulain nojalla.

Toimeentulotuessa on havaittavissa, että peliongelmiä on havaittavissa kaiken ikäisillä. Kuitenkin eniten työttömien, opiskelijoiden sekä maahanmuuttajien keskuudessa. Peliongelma painottuu nuoriin. Myös ikääntyneiden henkilöiden keskuudessa on jossain määrin havaittavissa ongelmallista pelaamista. Asiakkaat käyttävät suuriakin summia eläkkeestään pelaamiseen.

Tilanteilla voi näkyä pelaamista Veikkauksen kautta, mutta asiakkaat pelaavat myös huomattavasti ulkomaalaisia nettipelejä. Erityisesti nuorilla asiakkailla on yleensä monia pelitilejä sekä kotimaassa että ulkomailla, joista he eivät ilmoita toimeentulotukea hakiessaan. Kelalla ei ole oikeutta saada tietoja pelitileistä, koska pelitilyritykset eivät ole rahalaitoksia. Pelitileillä voi olla siten huomattava määrä varallisuutta, joka ei tule Kelan tietoon. Näin ollen toimeentulotukea maksetaan perusteetta henkilöille, joilla on pelitileillä huomattavaa varallisuutta.

Pelivoitot ja pelitileillä oleva varallisuus on toimeentulotukioikeutta arvioitaessa huomioitavaa varallisuutta. Tulon huomioiminen perustuu toimeentulotukilakiin. Tilanteissa, joissa pelaaminen on säännönmukaista ja pelivoitot sekä pelisiirrot ovat vähäistä suurempia ne huomioidaan varallisuutena. Näin toimien toimeentulotuella ei tueta rahapelaamista. Kelan

näkemyksen mukaan toisenlainen linjaus olisi kuitenkin toimeentulotukilain vastainen ja johtaisi osaltaan siihen, että viranomainen tukisi asiakkaiden ongelmallista pelaamista.

Pasi Pajula

Toimeentuloturvaetuuksien osaamiskeskuksen päällikkö

Kela